

En la mort d'Alfred Dreyfus

Els catalans que en el tombant del segle vam seguir amb interès i fins amb passió l'afer Dreyfus, havem restat una mica decebuts davant l'escàs ressò que la mort recent del famós personatge ha tingut en la nostra Premsa i en el nostre públic. La notícia ha passat, opaca, enmig d'altres notícies quotidianes, i a les penyes i fertilitats no ha suscitat gaire els comentaris dels conversadors.

Heus ací un efecte de la llunyania espiritual que ja fa borrosos els temps de l'avançguerra, i que és molt més accentuada que la llunyania cronològica. Només ha passat una trentena d'anys d'aquell procés que va commoure tot el món, que va produir una girada decisiva en l'evolució de la tercera República francesa, que pels seus aspectes ideològics i polítics va tenir una repercusió general a Europa... I avui el record de s seus incidents dramàtics és vague i feble a la memòria de la gent.

Nosaltres no podem pensar sense emoció en els dies de l'afer Dreyfus, que va ésser una de les passions de la nostra joventut. Aleshores erem moltíssims els catalans que ens sentíem profundament interessats per la sort del capità-jueu, i els lectors dels nostres diaris sentien l'atracció del procés sensacional. Amb quina avidesa llegíem les noves de la revisió, el relat de les sessions dels tribunals, les polèmiques de la Premsa! Les grans figures del procés havien adquirit ací, en bé o en mal, una gran popularitat: el comandant Esterhazy, el tinent coronel Henry, el tinent coronel Picquard, el general Mercier, Zola, Clemenceau, Scheurer-Kestner... El *borderau*, la dama tapada, l'illa del Diable, el *J'acuse*, eren temes de conversa roent. La Premsa catalana donava a les informacions del procés Dreyfus tanta importància com ha donat ara als processos polítics de la segona República espanyola.

Setanta-cinc anys tenia en morir Alfred Dreyfus, que ja no era capità, ans tinent coronel. Els qui el conegueren personalment, diuen que, com a home, era poc interessant. El que tenia un interès, un immens interès, era l'afer Dreyfus, no pas la persona concreta de Dreyfus. I resolts l'afer amb l'alliberament i amb la rehabilitació final del condem-

nat de l'illa del Diable, Alfred Dreyfus va tornar a ésser un home normal, vulgar, individualment sense relleu... A l'ò que més li conservava a França la notorietat era la implacable i feroç insistència dels dirigents de *L'Action Française* a presentar-lo, malgrat tot, com un traïdor i un miserable.

El procés Dreyfus no era pròpiament el procés d'un acusat. Era el procés de dues tendències polítiques, de dues concepcions humanes. *Dreyfusards* i *anti-Dreyfusards* discutien, disputaven i es barallaven no ja pel cas individual d'un capità d'artilleria víctima de la injustícia, ans pels ideals de pàtria i llibertat. Va ésser la batalla de l'esperit de casta i contra l'odi de raça i en aquella llarga batalla de dotze anys, del 1894 al 1906, la democràcia va aconseguir una victòria total. Indultat primer, absolut més tard en judici de revisió, el capità que havia estat degradat va ésser rehabilitat, i damunt d'uniforme que li fou restituit, va lluir la insígnia vermella de la Legió d'honor. En venir la guerra, Dreyfus va reprendre el servei actiu com a comandant, fou ascendit com a tinent coronel, i esdevingué oficial de la Legió d'honor després de la guerra, l'any 1919.

Sense la generosa i coratjosa campanya d'alguns homes de consciència, Alfred Dreyfus hauria passat la resta de la vida i hauria mort en la vergonya del presidi horrible. Gràcies als sentiments d'humanitat i de justícia, gràcies a la democràcia esquerrista de França, el pobre presidiari va recobrar la llibertat, l'honor, la pàtria, el dret d'alçar el cap.

Segons certes teories «totalitàries» que volen ésser noves i són vellíssimes, un home val molt poca cosa, un individu no és res, la justícia no compta. Són teories antihumanes i anticristianes. Nosaltres, avui com ahir, posem en el lloc més alt de la vida, de la societat i de l'Estat, el respecte a l'home i la sobirania de la justícia autèntica. Alliberant i rehabilitant Alfred Dreyfus, la França republicana va alliberar-se i va rehabilitar-se ella mateixa.

A ROVIRA I VIRGILI

MONCAU

PROFESSORA DE TALL
CONFECIONS

Av. Mucia, 4

GRANOLLERS

RECOMANEM

SASTRERIA MODEL

Doctor Robert, 30

DXII

Diuen e's diaris que un escriptor americà, anomenat Halhourtou, s'ha decidit travessar els Alps, anant a fer una visita a l'Hospici de Sant Bernard. E's Alps han estat i són la preocupació de moltíssims esperits febrils. La solitud, l'esplendidesa de visió, la temperatura, i, sobre tot, la sensació del vèrtig que deu produir una elevació tan considerable, són l'esquer de moltes il·lusions i encalabrinnaments novel·lescs.

Però l'escriptor americà no s'accontenta de realitzar l'aventura simplement amb sabates de claus, gaiato, pic, corda, motxilla i tots els accessoris adients, sinó que a insistències segurament de la seva musa prepotent, es fa amb un e'efant, munta al seu damunt i amb tota la prosopopeia i tot l'èmfasi d'un futur desobridor de la poesia de les altituds; s'en va cap el Sant Bernard, i, camina que caminarà, deixant la fantasia que voli al seu albir, s'endinsa vers els viaranys que menen a les neus eternes.

L'home compta amb tots els atuell i els estris necessaris per a l'empresa. Suposem que no li manquen ni brúixola, ni sextant, ni prismàtics, ni altímetre, ni termòmetre, ni, en fi, medicaments apropiats. Compta amb bona salut i vigor muscular; compta amb un sistema nerviós ben centrat; compta amb els canvis atmosfèrics i amb els trànsits de la nit al dia. Però no compta amb l'efant. I aquest quan flaira la frescor de les primeres neus, protesta, agita les orelles amb frisança, remena la cú a com una t'alla, caragola la trompa i llença un bram que posa alerta el cavaller.

Bona l'ha feta! L'efant està nerviós i ja suposem el que pot ésser un elefant en aquesta situació. Però, en fi arriben al Sant Bernard i l'efant queda meravellat del paisatge, s'aquieta i s'hi troba bé; fins asseguren que té més gana que a la planúria i respira amb més facilitat.

Això hauria d'alarmar el senyor Halhourtou, puix si és tornada dels cims l'efant es posa nerviós i contrariat s'empenya a fer el ximple, que pensi el cavaller que vé de baixada i no ens voldríem trobar en un pendent com aquell a cavall d'un tromput malhumorat.

L'ALTRE

ELS MILLORS TRAJOS

SASTRERIA MODEL

Doctor Robert, 30